

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 18 maj 2015

Ö 5440-13

KLAGANDE

DS

Ombud: Advokat JH

MOTPART

Mr Green Ltd

C 42360 Tagliaferro Business Centre

Level 1, High Street

MT-SLM 1549 Sliema

Malta

Ombud: Advokat CL och advokat DT

SAKEN

Ansökan i hovrätt om återställande av försutten tid

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut 2013-10-29 i mål Ö 3299-12

Dok.Id 104253

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadomstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen fastställer hovrättens beslut i punkten 2 med endast den ändringen att ansökan om återvinning ska ha kommit in till tingsrätten inom en månad från Högsta domstolens beslut.

Det ankommer på tingsrätten att vid ett återupptagande av målet pröva frågan om parts skyldighet att ersätta motpart för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

DS har yrkat att Högsta domstolen ska avslå Mr Green Ltd:s ansökan om återställande av försutten tid. DS har vidare yrkat att bolaget ska förpliktas att fullt ut ersätta honom för hans rättegångskostnader i hovrätten.

Mr Green har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund och frågan i Högsta domstolen

1. DS ansökte om stämning mot Mr Green och yrkade att bolaget skulle förpliktas att till honom betala 300 000 kr samt ränta. Yrkandet avsåg ett tillgodohavande som enligt DS fanns på ett s.k. spelkonto hos Mr Green. Tingsrätten utfärdade den 28 augusti 2012 stämning med föreläggande för Mr Green att ge in svaromål inom 14 dagar efter det att bolaget hade fått del av stämningen med bilagor. I stämningen angavs att tredskodom kunde

komma att meddelas om bolaget inte svarade inom den angivna tiden. I de upplysningar som bifogades stämningen framgick vidare att tredsdom kunde meddelas omedelbart sedan tiden hade löpt ut och kändanden, om det behövdes, hade beretts tillfälle att slutföra sin talan.

2. Stämningen skickades med rekommenderat brev och mottagningsbevis till Mr Green under en adress på Malta. Mottagningsbeviset återkom till tingsrätten den 10 september 2012 med en uppgift om att handlingarna hade lämnats ut den 31 augusti 2012. Eftersom något svar från Mr Green inte kom in meddelade tingsrätten den 17 oktober 2012 tredsdom och biföll DSs talan. Enligt en anteckning på tingsrättens dagboksblad sändes tredsdomen samma dag till Mr Green. I tredsdomen angavs samma adress som i stämningen. Av tredsdomen framgick att sista dag för att ansöka om återvinning var den 19 november 2012. Mr Green sökte inte återvinning inom den tiden.

3. Mr Green ansökte om återställande av försutten tid. Bolaget framhöll att bolaget inte hade fått del av tredsdomen innan återvinningsfristen gick ut. Mr Green anförde vidare att tingsrätten inte hade följt de regler som gäller för internationell delgivning, att handlingarna inte hade sänts till rätt adress samt att det inte var någon behörig företrädare för bolaget som hade undertecknat mottagningsbeviset.

4. Hovrätten har bifallit ansökan om återställande av försutten tid.

5. Frågan i Högsta domstolen är om Mr Green hade laga förfall för sin underlåtenhet att i rätt tid ansöka om återvinning av tredsdomen.

Återställande av försutten tid

6. Av 58 kap. 11 § rättegångsbalken framgår att om någon har försuttit den tid som gäller för ansökan om återvinning, får tiden återställas om han eller

hon hade laga förfall. I 32 kap. 8 § föreskrivs att laga förfall är då någon genom avbrott i den allmänna samfärdseln, sjukdom eller annan omständighet som han eller hon inte hade bort förutse eller rätten annars finner utgöra giltig ursäkt har hindrats från att fullgöra vad som ålegat honom eller henne.

7. Enligt Högsta domstolens praxis i ärenden om återställande av försutten tid har den som påstår laga förfall bevisbördan för de omständigheter som åberopas till stöd för ansökningen. Eftersom det är förenat med avsevärda svårigheter och i de flesta fall omöjligt att i efterhand prestera fullt bevis för att en försändelse som har avsänts inte har kommit fram, har beviskravet satts lågt (se t.ex. NJA 1998 s. 60).

8. När det gäller den situationen att ett mål eller ärende har avgjorts på handlingarna och en part inte i förväg har underrättats om när avgörandet skulle komma att meddelas, har Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2012 s. 435 uttalat att ett påstående att avgörandet inte har kommit parten till handa ska godtas, om inte omständigheterna talar mot påståendet.

Tredskodomar meddelade på handlingarna

9. Av 42 kap. 11 § första stycket rättegångsbalken framgår att svaranden i ett mål där förlikning om saken är tillåten får föreläggas att skriftligen avge svaromål vid påföljd att en tredskodom annars kan komma att meddelas. I föreläggandet ska anges vad svaranden enligt bl.a. 44 kap. 7 a § ska iaktta för att en tredskodom inte ska meddelas. Det ska också anges när tredskodom kan komma att meddelas.

10. Enligt 44 kap. 7 a § rättegångsbalken får en tredskodom meddelas om svaranden underlåter att följa ett föreläggande att skriftligen avge svaromål vid påföljd att sådan dom annars kan komma att meddelas mot honom, under förutsättning att käranden inte har motsatt sig att tredskodom meddelas.

11. En part mot vilken en tredskodom har meddelats får enligt 44 kap. 9 § rättegångsbalken söka återvinning inom en månad från den dag då domen meddelades. Om återvinning inte söks inom denna tid står domen fast i den del som den har gått parten emot.

12. Bestämmelserna om tredskodomar som meddelas på handlingarna ändrades den 1 juli 2000. Ändringarna innebär bl.a. att fristen för återvinning av en tredskodom numera räknas från dagen för domen i stället för som tidigare från dagen då parten delgavs domen. När det gäller bakgrunden till ändringen uttalades i förarbetena att en ordning där domen vinner laga kraft viss tid efter det att den har delgetts ena parten gör att det när domen meddelas inte går att säga när fristen för att söka återvinning går ut. Vidare framfördes bl.a. att den tidigare ordningen medförde en risk för att en återvinningstalan väcks lång tid efter tredskodomen. (Se prop. 1999/2000:26 s. 120.)

13. I yttrande över förslaget att fristen skulle räknas från dagen för domen framhöll Lagrådet att den föreslagna reformen innebar att föreläggandet i viss mån kommer att fylla den informationsuppgift som tredskodomsdelgivningen tidigare hade haft. Det var därför, beträffande ett föreläggande där en part sägs riskera att en tredskodom meddelas mot honom utan att parten samtidigt är kallad till en förhandling, ett grundläggande krav att domstolen anger tidpunkten när detta hot kan komma att verkställas. En uttrycklig regel om att en sådan tidsuppgift ska finnas i ett föreläggande borde därför införas. Enligt Lagrådet borde normalt kunna anges att tredskodom kan komma att meddelas omedelbart efter fristens utgång. Regeringen delade Lagrådets uppfattning att ett föreläggande bör innehålla uppgifter om när tredskodom kan komma att meddelas och att bestämmelser om detta borde införas i 42 kap. 11 § rättegångsbalken. Det var dock enligt regeringen inte möjligt att i föreläggandet ange tidpunkten, bl.a. av det skälet att motparten normalt ska ges tillfälle att slutföra sin talan innan en tredskodom kan meddelas. I stället borde före-

läggandet innehålla en upplysning som anger att treskodom kan komma att meddelas omedelbart efter det att den tid som anges i föreläggandet har löpt ut och motparten om nödvändigt har beretts tillfälle att slutföra sin talan. (Se a. prop. s. 121, 139 f. och 237 f.)

Återställande av försutten tid vid treskodomar meddelade på handlingarna

14. Som angetts har Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2012 s. 435 (p. 9 och 10) slagit fast att när ett mål eller ärende har avgjorts på handlingarna och en part inte i förväg har underrättats om när avgörandet skulle komma att meddelas, ska ett påstående att avgörandet inte har kommit parten till handa godtas, om inte omständigheterna talar mot påståendet. I rättsfallet framhöll domstolen bl.a. att om en dom meddelas utan att den förlorande parten har underrättats om när domen skulle meddelas, har parten i praktiken betagits rätten att överklaga, om försändelsen med domen inte når honom eller henne och parten inte på annat sätt får kännedom om den.

15. Den typsituation som rättsfallet tar sikte på, där någon underrättelse om avgörandet inte har sänts ut, utmärks av att parten saknar förutsättningar att bedöma när ett avgörande på handlingarna kan komma att meddelas. I treskodomfallen är förhållandena delvis annorlunda. I dessa fall har svaranden delgetts ett föreläggande, i regel kort tid före domen, och därigenom fått klart för sig att han eller hon har att räkna med att en treskodom som går honom eller henne emot kommer att meddelas om inte svaromål ges in i tid.

16. Med hänsyn till den information som svaranden får del av genom treskodomsföreläggandet bör detta kunna jämföras med ett besked om när ett avgörande kommer att meddelas. Det förutsätter dock att det av föreläggandet framgår att treskodom kan komma att meddelas omedelbart efter det att den tid som anges i föreläggandet har löpt ut och motparten om nödvändigt

beretts tillfälle att slutföra sin talan. För att föreläggandet ska kunna ges denna verkan bör vidare krävas att tredsdomen också meddelas relativt kort tid efter det att fristen i föreläggandet har löpt ut.

Bedömningen i detta fall

17. Det saknas skäl att göra någon annan bedömning än den som hovrätten har gjort när det gäller delgivningen av tredsdomsföreläggandet. Bolaget delgavs således föreläggandet den 31 augusti 2012.

18. Tidsfristen för Mr Green att komma in med svaromål löpte ut den 14 september 2012. Tredsdomen meddelades och expedierades den 17 oktober 2012, dvs. flera veckor senare. Det finns med en sådan tidsutdräkt inte förutsättningar att jämställa tredsdomsföreläggandet med en under rättelse om när dom kommer att meddelas. I linje med den princip som lades fast i rättsfallet NJA 2012 s. 435 ska Mr Greens påstående om att tredsdomen inte har kommit bolaget till handa därför godtas, om inte omständigheterna talar mot påståendet.

19. Omständigheterna talar inte mot Mr Greens påstående att tredsdomen inte kom fram till bolaget innan återvinningsfristen gick ut. Inget tyder på att bolaget på något annat sätt fick vetskap om domen under återvinningsfristen. Det får då anses att bolaget inte kunde ta del av domen före fristens utgång. Laga förfall har därmed förelegat och den försuttna tiden att ansöka om återvinning ska, som hovrätten funnit, återställas.

20. Frågan om skyldighet för part att betala ersättning för motparts rättegångskostnader i Högsta domstolen ska vid ett återupptagande av målet prövas av tingsrätten.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Gudmund Toijer, Göran Lambertz, Martin Borgeke och Anders Eka (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Sara Norman